

**Управління культури,
національностей, релігій та охорони об'єктів
культурної спадщини
Одеської обласної державної адміністрації**

**Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. М. Грушевського**

Науково-методичний відділ

Новий простір бібліотеки: популярність, репутація, бренд

З досвіду роботи

**Одеса
2017**

НОВИЙ простір бібліотеки: популярність, репутація, бренд [Текст] : з досвіду роботи / Упр. культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одес. облдержадмін. ; Одес. обл. універс. наук. б-ка ім. М. Грушевського ; наук.-метод. від. ; [підгот. Ю. С. Амельченко ; комп'ют. набір Ю. С. Амельченко; оформ. та редагув. О. М. Ласкевич]. – Одеса, 2017. – 11 с.

Зам. № 27 від 07.08.2017 р.
Тираж 5 прим.

Трансформаційні процеси і зміни в суспільстві, Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року «Якісні зміни бібліотек задля сталого розвитку України» стали основою щодо зміни пріоритетів, впровадження варіативних моделей бібліотечного обслуговування, зонування бібліотечного простору, створення комфортного середовища для забезпечення надання широкого спектру традиційних та інноваційних послуг.

Колектив бібліотеки ще на початку часів незалежності нашої держави відчув нові потреби суспільства в існуванні бібліотеки як громадського центру спілкування, пов'язаність бібліотечної роботи з можливістю особистості реалізувати власні культурно-освітні, дозвільні, інтелектуальні бажання та ідеї.

Позиціонуючи себе з того часу як «сама народна бібліотека», ми впевнено трансформували простір обласної бібліотеки і обрали своїм професійним гаслом наступні тези – «Читач завжди правий» та «Чим менше «табу», тим краще людині».

Бібліотека приваблює читача не тільки багатючим зібранням літератури, його початок – це сімнадцяте сторіччя, але й можливістю користуватись комп'ютерними залами, точками доступу Wi-Fi, затишком диванів та крісел у зонах відпочинку, а якщо читачеві хочеться почитати влітку на свіжому повітрі – то будь ласка, ми створили і таку можливість. В холі бібліотеки вабить до відпочинку кафе, яке не безпідставно можна вважати літературним. Сучасні дивани, столики. Чим не місце для обговорення останніх літературних новинок, не заважаючи читачам в читальних залах? В цьому ж холі величезний

стелаж «звільнених книг» – буккросинг – і інформаційний стенд «Крокуємо бібліотечними заходами».

У відділі персонального абонементу створено дитячий куточок. Коли мами чи бабусі приходять з дітьми, крім іграшок, у малечі є можливість подивитись «мультяшки», помалювати на інтерактивній дошці, переглянути чудові дитячі книжки – подарунки від вдячних друзів бібліотеки.

Ми роз'єднали тишу читальних залів для юристів – студентів і професіоналів, фахівців економістів і краєзнавців, з приміщенням персонального абонементу, де на протязі всього життя закохані у паперову книгу читачі (мода читати в цьому разі не до чого) можуть обговорити героїв книг та сюжети з доброзичливими бібліотекарями-ерудитами в клубі «Літературний сад», які навідують майбутні поети і літератори.

В клубі «Зірки Одеси» відділу краєзнавчої літератури збираються знавці-аматори, вони там мають змогу подискутувати, наприклад, на тему «Скільки років Одесі?». А в читальній залі гуманітарного профілю майже щоденно о 18-й збирається молодь для навчання програмуванню за програмою «Технологічна нація». До речі, зранку там вже 5 років діють безкоштовні курси комп'ютерної грамотності для осіб пенсійного віку. Яка ж це вдячна аудиторія!

В читальній залі створено Кінозал, що надало нам можливість взяти активну участь у проведенні Фестивалю Європейського кіно, здійснити допрем'єрний показ і обговорення документального фільму «Процес. Російська держава проти Олега Сенцова».

Затишний і комфортний, невеликий за розміром, але значний за існуючими фондами – від раритетів, виданих готичним шрифтом, до сучасних періодичних видань, відділ літератури іноземними мовами став центром безкоштовних курсів вивчення іноземних мов. Так, минулого року девізом був «Англійська мова – це просто». Цього року – «Таємниці японських шашок ГО» та «Ієрогліфи древньої мови». Відділ є центром спілкування і створення ефективних дружніх комунікацій між національно-культурними товариствами Одеси.

Зала відділу економічної та виробничої літератури стала місцем, де збирається клуб учасників ОСМД. Засідання проходять жваво, часто із запрошенням працівників відділу юридичної літератури. А у відділі юридичної літератури діє Пункт з надання безкоштовної первинної

правової допомоги малозабезпеченим особам та проводяться інформаційні години з актуальної тематики «Консультують фахівці Головного управління юстиції в Одеській області».

Використати бібліотечний простір якомога повніше і з користю для читача – наша мета. Тому й подвір'я відділу мистецтв влітку перетворюється на читальну залу із столами під зонтиками від пекельного сонця, з можливістю почитати пресу або книгу, помузичити або поспілкуватись, а також освіжитись крижаною водичкою, яку послужливо подадуть доброзичливі бібліотекарі – експерти й знавці живопису і музики, театру та кіно.

Благодійники допомогли вбудувати в бібліотечний простір і цілковито сучасну нову залу – відділ соціально-культурної діяльності. В документальному оформленні напрямків роботи цього структурного підрозділу ми поєднали абонемент і конференц-зал, зал зустрічей і вільного спілкування, традиційний читальний зал і зал комп'ютерний. Відділ укомплектований найсучаснішою українською літературою (роки видання 2014–2017). У відділі також зібрані сучасні періодичні видання на будь-яку потребу та смак. Інформація про заходи поширюється в соціальних мережах та висвітлюється ЗМІ.

В залі – 10 комп'ютерів, проєкційний екран, звукопідсилювальна апаратура, балкони навкруги залу (на яких обожають товпитись або сидіти молодь), на підвіконнях – м'які подушки, на які, мабуть, є черга для посиденьок, столи-трансформери – тобто створено умови для бажання особи хоча б просто прийти. Дизайн сучасний та затишний. Є

бажання працювати з власним ноутбуком або планшетом – будь ласка. У залі є Wi-Fi. Колектив відділу ініціативний, молодий, яскравий. Відділу ще не має року, а перелік заходів (до речі, ми змушені щотижня оновлювати та корегувати план-графік проведення заходів) підтверджує позитивний ефект такого утворення.

Відділ проводить роботу за проектами, ініціаторами яких виступають співробітники відділу. Наприклад, бібліотекар Саша Тарасенко ініціював і проводить літературно-пізнавальний проект «Сучасна українська література через персоналії». Вже відбулись заходи проекту на теми: «Патріарх української літератури Юрій Андрухович», «Сірий кардинал Юрій Іздрик», «Залізна леді Оксана Забужко», «Український Пелевін Сергій Жадан», «Галицький лицар Юрій Вінничук».

Відділ ініціював створення клубу-лекторію духовно-патріотичного виховання громадянина України. За планом проекту, головним напрямком цього року є заходи до 100-річчя Української революції, відбулась зустріч з лауреатом Шевченківської премії 2011 року Василем Шклярюм – «Від «Чорного ворона» до «Чорного сонця», лекція історика Сергія Богана «Герої українського неба (доля авіаторів доби Української революції 1917–1921 років)», творча зустріч з лауреатом цьогорічної премії «Краща книга року» Президента України Мирославом Дочинцем, презентація другої книги про долі переселенців «Знедолені? Нездоланні!». В межах цього проекту молодь зустрілась з учасником Кенгірського повстання політв'язнів, людиною-легендою Володимиром Карташем. Багатьох зацікавила лекція молодого історика Володимира Долгочуба «Між Купайлом та Іваном: язичницьке і християнське в українському святі».

На засідання патріотичного клубу часто завітають відомі гості. Микола Томенко презентував книги «Історія Української Конституції» та улюблене видання – «Український щорічник – 2017», він щиро звернувся до присутніх з теплими словами : «Бібліотека – територія безоплатної людяності». Кирило Галушко і Максим Майоров презентували книгу «Донбас у вогні», Валерій Макеєв – книгу «100 днів полону, або Позивний 911», Школа медіа-патріотів провела майстер-клас «Психологічна безпека в умовах інформаційної війни».

Нещодавно в патріотичному клубі відбувся брифінг Яни Зінкевич – добровольця, начальника медичного управління та реабілітації бійців

Української Добровольчої Армії. Прес-конференція відбулась для 5 телевізійних каналів, журналістів та просто зацікавлених долею юної української героїні, яка врятувала особисто більше 200 бійців ВСУ, створила і нині керує медичним батальйоном «Госпітальєри», назва якого походить від ордена мальтійських лицарів, створено у 1080 році з метою турботи про бідних, поранених лицарів, палігримів з Святої землі. Дійсно, Яна гідна високого звання лицаря та героїні!

Співпраця бібліотеки з військовими, що набула різних аспектів, теж стала традиційною: курси української мови для бійців, лекції для слухачів Інституту військово-морських сил, остання з яких, присвячена Дню Військово-Морських Сил України, на тему «Українська військово-морська термінологія».

Літературні, літературно-музичні, мистецькі вечори та зустрічі – вже традиція відділу. Ілля Рейдерман (відомий мистецтвознавець та філософ, керівник «Школи вільної культури»), поети Борис Херсонський та Андрій Хаєцький, ізраїльський прозаїк, знаменитий автор трилогії-фентезі про кумранського вчителя та ідолів пустелі Яків Шехтер, громадська організація «Новий Акрополь» з презентацією книги Делія Стейнберга Гусмана, виданої за її участю, «Сьогодні я бачила...» – усі вони були гостями нашого відділу, презентували свої твори та вільно спілкувались з величезним загалом зацікавлених. У межах щорічної акції «Французька весна» з успіхом пройшла презентація книги Бориса Чорного, викладача слов'янських мов в університеті в Каннах, «Еврейские и украинские сказки и рассказы о гуцульском регионе». Тим, хто був присутнім на цих зустрічах, здавалась нісенітницею відома теза про втрату популярності художньої книги і читання взагалі.

Мешканцям Одеси до смаку і літературно-музичні, і театральні зустрічі в нашому бібліотечному просторі. Без зайвої скромності, слід констатувати успіх групи «Medi Terra» з циклом літературно-музичних програм «Невідома Іспанія» поціновувачами и прекрасного. Не менш успішною була інтерактивна зустріч з Форум-театром в межах спільного проекту з благодійним фондом «Карітас». Ці зустрічі продовжуються, і кількість їх учасників раз від разу збільшується.

«Читай про Одесу, люби Одесу» – цикл лекцій, які проводять для наших читачів науковці-дослідники Т. Гончарук, В. Савченко, В. Ливорінов.

Наш бібліотечний простір залучає до себе людей, які бажають послухати лекції та взяти участь у тренінгах, які начебто і не пов'язані із «застарілими» поглядами на бібліотеку. Прикладом є популярні лекції хірурга Святослава Лінникова з циклу «Медицина розбірливим почерком», «15x4» (чотири міні-лекції молодих вчених по 15 хвилин про найцікавіше), тренінги різної тематики – «Як відкрити ресторан та організувати ресторанний бізнес», «Ефективні комунікації в світі, на роботі та вдома», зустрічі з консультантом Музею цікавої науки Володимиром Немерцаловим, проведення відкритого plan crossing – обміну рослинами, виставка хижих рослин та презентація книги науковців Національного університету «Дерева Одеси», реалізація освітнього проекту, не звичного для бібліотеки, але дуже популярного сьогодні, «ШредінгерФест: про котів і для котів» (відбулось 3 зустрічі і презентація книги «Поп-арт и 25 котов Энди Уорхола»).

Бібліотека стала партнером проекту «Відкритий університет», спрямованого на популяризацію неформальної освіти дорослих протягом життя.

Неформальні, нестандартні зустрічі і теми заохочують все більше бажаючих прийти до бібліотеки. «Он привозил из Одессы копченую скумбрию, маринованную брынзу в стеклянной банке с водой...Он кричал, что это лучшая еда в мире, пища богов». Цими словами Валентина Катаєва розпочала свою лекцію-екскурсію «Одеські базари і ресторани: міфи і реальність» молодий дослідник Катерина Курлап. Після цієї зустрічі книги про Одесу та одеські традиції розлітались, як «гарячі пиріжки». У найближчих наших планах, завдяки змінам, внесеним Кабінетом Міністрів України до Постанови, яка затверджує Перелік платних послуг, які можуть надаватись державними і комунальними закладами культури, є проведення платних краєзнавчих екскурсій містом на кшталт «Видатні жінки Одеси».

А зараз головне: усі наші заходи не просто для піару, хоча трошки і заради нього (не будемо лукавити), ми вивчаємо вплив цих заходів на підвищення попиту на книги, на підвищення популярності самої бібліотеки. І сьогодні можемо констатувати значний позитив у попиті на книги чи теми, про які йдеться на зустрічах. І ще: наша відкрита діяльність йде на користь оновленню фондів. Кожна презентація, кожна зустріч, як правило, закінчується передачею сучасної літератури, лише цього року ми отримали подарунки від видавництва «Фоліо», «Дух і

літера», «Орієнтир», «Наш формат», «Клуб сімейного дозвілля», «Інститут стратегічних досліджень», «Український інститут вивчення Голокосту». Біля 350 назв найновішої, ще не баченою читачем книги, в тому числі «Бабин Яр» Владислава Гриневича, «Путівник по Одесі» Олександра Бабіча, «Добробати. Історія батальйонів, що врятували Україну» Павла Магочія, «Євреї та українці: тисячоліття співіснування» Магочія та Петровського».

Отак, спільна готовність до реформ колективу бібліотеки, бажання зробити бібліотеку сучасною і потрібною усій громаді взагалі і кожній особі окремо має успіх. Наші амбіційні оперативні і довгострокові проекти підтримують і державна адміністрація, і обласна рада, ми заручились допомогою і підтримкою громадських організацій. І досвід нашої сучасної діяльності ми розповсюджуємо серед бібліотек Одещини, яким в умовах децентралізації слід перебудовувати увесь спектр послуг і націлювати їх на потреби громади.

Найважливіше в бібліотечній справі сьогодення – це, трошки зберігаючи професійного консерватизму, трансформуватись в сучасний, потрібний громаді заклад.

*Під час зустрічі з лауреатом Шевченківської премії 2011 року
Василем Шкляром*

Оплески молодым науковцям проекту "15x4 Од"

